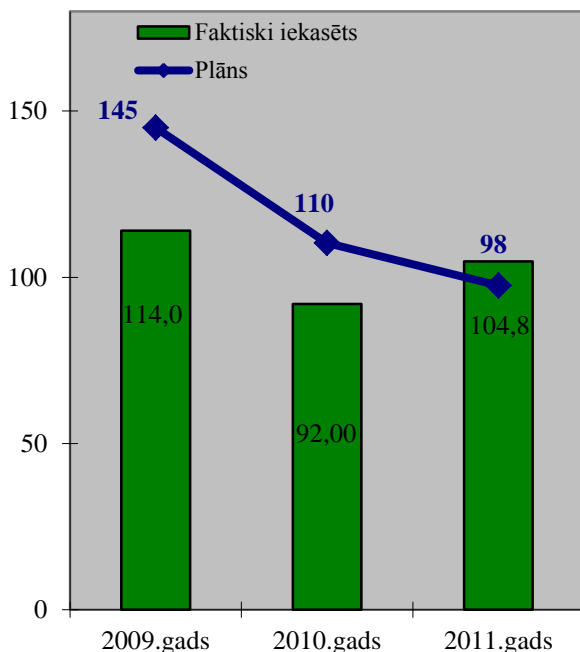

TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU APRĪTE 2011.gadā

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem

2011.gadā par tabakas izstrādājumiem iekasēti Ls 104,8 milj., kas ir par Ls 12,7 milj. jeb 14% vairāk kā 2010.gadā (skat. 1. un 2.pielikumu).

**Akcīzes nodokļa ieņēmumi
par tabakas izstrādājumiem (milj. Ls)**

1.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumus par tabakas izstrādājumiem 2011.gadā ietekmē:

1) legālo preču patēriņa kāpums, visbūtiskāk – cigarešu (jo akcīzes nodokļa ieņēmumi no tām sastāda 96% no kopējiem nodokļa ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem) - 2011.gadā kopumā patēriņam Latvijā nodots par 8% vairāk cigarešu kā 2010.gadā;

2) akcīzes nodokļa likmju palielināšana 2011.gada 1.janvārī cigāriem, cigarillām un smēķējamai tabakai, kā arī 2011.gada 1.jūlijā visiem tabakas izstrādājumu veidiem (skat. 3.pielikumu).

2. Tabakas izstrādājumu aprītē iesaistīto komersantu loks

2011.gada decembra beigās Latvijā:

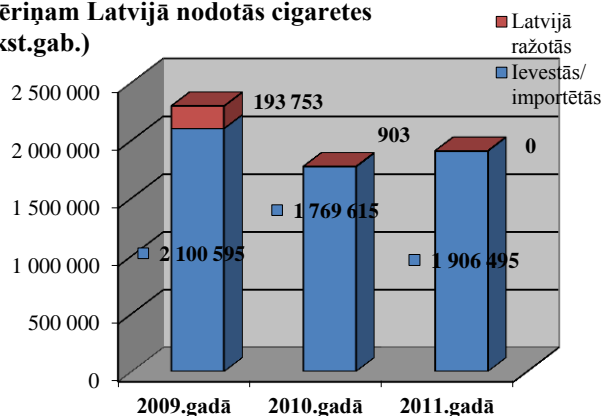
- 31 komersantam bija spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai ar tabakas izstrādājumiem, no kuriem vienam ir tiesības ražot, apstrādāt un pārstrādāt tabakas izstrādājumus, bet vēl diviem komersantiem bija tiesības veikt fasēšanas darbības;
- 12 komersantiem bija spēkā esošas speciālās atļaujas (licences) reģistrēta nosūtītāja darbībai ar tabakas izstrādājumiem;
- 38 spēkā esošas licences tabakas izstrādājumu vairumtirdzniecībai;
- 3474 spēkā esošas licences tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecībai.

3. Patēriņam Latvijā nodotie tabakas izstrādājumi

Patēriņam Latvijā nodoto tabakas izstrādājumu apjomu izmaiņas tiešā veidā tūlītēji rada ietekmi uz akcīzes nodokļa ieņēmumiem valsts budžetā. Tā kā ieņēmumi par cigaretēm sastāda 96% no kopējiem nodokļa ieņēmumiem par tabakas izstrādājumiem, vislielākā ietekme uz budžeta ieņēmumiem ir no legālo cigarešu apjomu izmaiņām.

2011.gadā tabakas izstrādājumus patēriņam Latvijā nodeva 12 komersanti (cigaretēs – tikai 3 komersanti), pie tam – tikai ievestos/importētos izstrādājumus.

Patēriņam Latvijā nodotās cigaretes (tūkst.gab.)

nodotas patēriņam vietējā tirgū. Minētais skaidrojams ar faktu, ka pēdējo gadu lielākais Latvijas cigarešu ražotājs 2009.gada nogalē pārtrauca cigarešu ražošanu Latvijā, vien 2010.gada pirmajos mēnešos realizēja iepriekš saražoto.

Nevienmērīgie cigarešu realizācijas apjomi mēnešu griezumā 2011.gada sākumā saistāmi ar likumā „Par PVN” noteikto pārejas periodu, kas deva iespēju tirgotājiem pirmos mēnešus realizēt cigaretes ar veco (21%) PVN likmi.

Savukārt pēdējā akcīzes nodokļa likmju cigaretēm maiņa 2011.gada 1.jūlijā krasas izmaiņas realizācijas apjomos neradīja, tomēr gada nogalē (oktobrī, novembrī un decembrī) vērojams cigarešu realizācijas apjomu kritums.

4.attēls

Cigāri un cigarillas patēriņam Latvijā 2011.gadā nodoti 124 milj. apjomā, kas ir **par 7% mazāk** kā 2010.gadā.

Cigāriem un cigarillām šobrīd ir divas reizes zemāka akcīzes nodokļa likme kā cigaretēm. Tieši būtiskā akcīzes nodokļa likmes diference starp cigaretēm un cigarillām bija faktors, kas pēdējo pāris gadu laikā būtiski palielināja cigāru un cigarillu apjomus Latvijas tirgū (2010.gadā patēriņam tika nodots 22 reizes vairāk cigāru un cigarillu kā 2009.gadā) pretēji krasajam legālo cigarešu apjomu samazinājumam (2010.gadā patēriņam tika nodotas cigaretes par 23% mazāk kā 2009.gadā).

Savukārt, sākot ar 2011.gada jūliju, visticamāk, saistībā ar akcīzes nodokļa likmes palielināšanu, situācija ir mainījusies – cigāru un cigarillu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem ir samazinājies, būtisks kritums vērojams salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

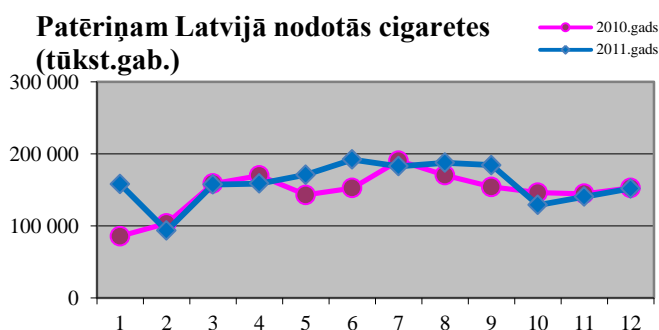
Smēķējamās tabakas apjoms **2011.gadā** salīdzinot ar 2010.gadu pieaudzis par 11% – kopumā patēriņam Latvijā 2011.gadā nodoti 37797 kg smēķējamās tabakas (skatīt 4.pielikuma 2.tabulu).

2.attēls

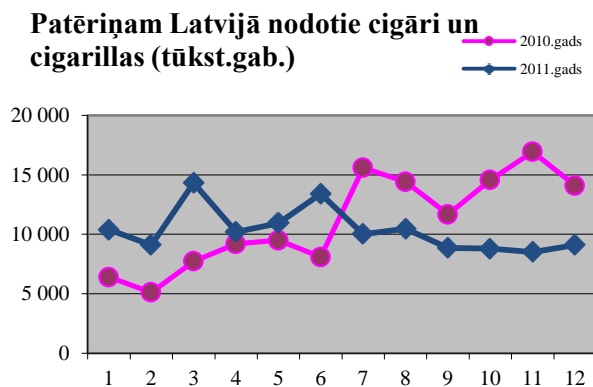
2011.gadā patēriņam Latvijā nodoti 1906 milj. cigarešu, kas ir par 136 milj. cigarešu jeb par **8% vairāk** kā 2010.gadā (skatīt 4.pielikuma 2.tabulu).

Vēl 2009.gadā Latvijā ražoto cigarešu īpatsvars kopējā patēriņam nodoto cigarešu apjomā sastādīja 11%, 2010.gadā tas sastādīja mazāk par vienu procentu, bet 2011.gadā Latvijā ražotās cigaretes netika

Patēriņam Latvijā nodotās cigaretes (tūkst.gab.)

Patēriņam Latvijā nodotie cigāri un cigarillas (tūkst.gab.)

4. Tabakas izstrādājumu ražošana

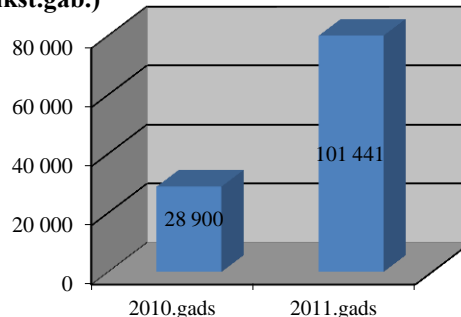
Latvijā uz 2011.gada beigām ir viens akcīzes preču noliktavas turētājs, kuram ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu ražošanu, vēl diviem komersantiem ir tiesības veikt tabakas izstrādājumu fasēšanu. Jāatzīmē, ka vienam tabakas izstrādājumu ražotājam saistībā ar būtiskiem akcīzes preču aprītes pārkāpumiem novembra sākumā ir anulētas licences.

5.attēls

Latvijā tiek ražotas tikai cigaretes, taču viss apjoms, kas kopš 2009.gada nogales tiek ražots Latvijā, saskaņā ar komersantu deklarēto, tiek izvests no Latvijas.

2011.gadā Latvijā **saražots 101,4 milj. cigarešu**, kas ir vairāk kā 3 reizes lielāks rādītājs kā 2010.gadā.

Saražotais cigarešu apjoms (tūkst.gab.)

5. Tabakas izstrādājumu aprīte atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā

Tabakas izstrādājumu aprīte atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā tiešā veidā neietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā, tomēr ir būtisks akcīzes preču aprītes posms, kas prasa īpašus uzraudzības pasākumus akcīzes nodokļa nodrošinājuma kontroles veidā.

2011.gadā akcīzes preču noliktavās Latvijā ievesti **3751 milj. cigarešu, 186 milj. cigāru un cigarillu**, kā arī **39 232 kg** smēķējamās tabakas. Salīdzinot ar 2010.gadu palielinājies ievesto cigarešu apjoms – par 495 milj. cigarešu jeb 15%.

Cigāri un cigarillas 2011.gadā ievestas par 49 milj. jeb 21% mazāk kā 2010.gadā un ievestās smēķējamās tabakas apjoms samazinājies par 4997 kg jeb 11% (skatīt 4.pielikuma 1.tabulu).

No akcīzes preču noliktavām 2011.gadā uz citām valstīm tika izvesti 1920 milj. cigarešu, 73 milj. cigāru un cigarillu un 3360 kg smēķējamās tabakas. Salīdzinot ar 2010.gadu pieaudzis izvesto cigarešu un smēķējamās tabakas apjoms, savukārt cigāri un cigarillas izvesti par 12% mazāk (skatīt 4.pielikuma 3.tabulu).

Kuģu un lidmašīnu apgādei, kā arī tirdzniecībai beznodokļu veikalos 2011.gadā nodoti 36 milj. ievesto/importēto cigarešu, 52 tūkst. cigāru un cigarillu, kā arī 71 kg smēķējamās tabakas.

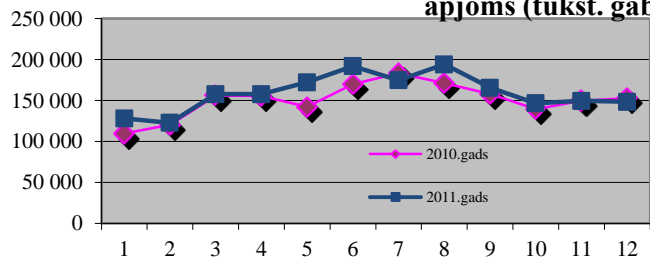
6. Cigarešu realizācija mazumtirdzniecībā

Kā tirgus attīstības tendences būtisks raksturojošais rādītājs ir tabakas izstrādājumu patēriņš valstī. Pēc tabakas izstrādājumu aprītē iesaistīto komersantu sniegtajiem datiem iespējams aprēķināt kopējo daudzumu, kas novirzīts realizācijai mazumtirdzniecības tīklā.

6.attēls

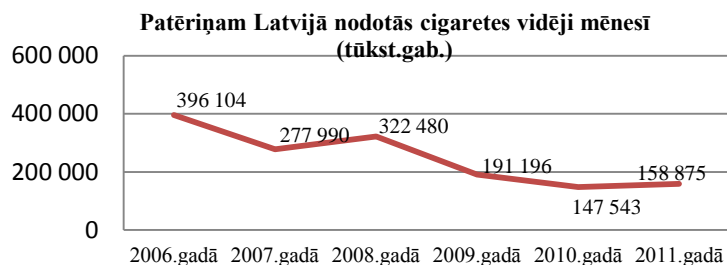
2011.gadā mazumtirdzniecībai novirzīti 1904 milj. cigarešu, kas ir par 91 milj. cigarešu jeb **par 5% vairāk** kā 2010.gadā, kas liecina par **legālā tirgus apjomu** nostabilizēšanos.

Mazumtirdzniecībai novirzītais cigarešu apjoms (tūkst. gab.)

Latvijas patērētāju vidū 2011.gadā vispopulārākās ir "WINSTON", "CHESTERFIELD" un "MARLBORO" un markas cigaretes. Populārāko cigarešu nosaukumus un lielākos tabakas izstrādājumu importētājus skatīt 5.pielikumā.

Kopš 2009.gada sākuma strauji kritās legālo cigarešu apjomi, ņemot vērā kopējo ekonomisko rādītāju lejupslīdi, akcīzes nodokļu politikas izraisīto cenu kāpumu un nelegālā tirgus paplašināšanos, taču 2010.gada laikā legālā cigarešu tirgus apjomi bija nostabilizējušies, 2011.gada rādītāji liecina par tirgus atveseļošanos, tomēr iepriekšējo gadu legālā tirgus apjomi vēl nav sasniegti.

Gaile 67016880